

INTERVIEW MAARTEN VAN HINTE

‘Als mensen niet begrijpen wat je doet, betekent dat meestal dat je echt iets nieuws te melden hebt’

Theatermaker Maarten van Hinte is al sinds de jaren tachtig actief, maar krijgt pas de laatste jaren bredere erkenning. Recent won hij de prestigieuze Toneelschrijfprijs. ‘Mijn wortels liggen in de hiphop, en dat heeft een weerslag op mijn hele manier van denken over theater.’

Sander Janssens 12 oktober 2023, 15:30

Maarten van Hinte Beeld Els Zweerink

Eindelijk erkenning, dacht theatermaker Maarten van Hinte. Half september kreeg hij de prestigieuze Toneelschrijfprijs voor *Queen of Disco*, de theatertekst die hij schreef voor zijn eigen gezelschap Rightaboutnow Inc. Het is een stuk dat ‘meesterlijk gecomponeerd is, feest en fulmineert, dicht en zingt’, volgens de jury. ‘Van Hinte is een muzikant en spokenwordartiest. Dat voel je in elke letter.’

Vooropgesteld: het gaat hem niet zozeer om de waardering voor zichzelf. Belangrijker vindt hij dat de jury hiermee laat zien dat er iets aan het verschuiven is in de theaterwereld. Hij doelt daarmee op serieuze waardering voor hiphop als bron voor theater, vertelt hij in het kantoor van Rightaboutnow Inc. in Amsterdam.

‘Mijn wortels liggen in de hiphop, en dat heeft een weerslag op mijn hele manier van denken over theater. Van de verhalen, narratieven en perspectieven waaruit ik vertrek, tot de vorm: ideeën over hoe je scènes kunt monteren of met taal omgaat.’

Over de auteur

[Sander Janssens](#) is theaterjournalist voor *de Volkskrant*. Hij schrijft recensies, interviews en achtergrondartikelen.

De Surinaams-Nederlandse theatermaker Maarten van Hinte (1962) is al veertig jaar onafgebroken in de theaterwereld actief: als auteur, regisseur en dramaturg en als coach voor jonge theatermakers en gezelschappen. Pas de laatste jaren is er bredere erkenning voor zijn werk, met grote opdrachten voor onder meer Orkater (*Woiski vs. Woiski*, *De Gliphoeve*) en De Nationale Opera (*Hoe Anansi the stories of the world bevrijdde*).

Aanstaande zondag gaat zijn nieuwe toneeltekst *De smeekbede* in première, die tot half december langs grote theaters in het land toert. De voorstelling is gebaseerd op het gelijknamige boek van Lianne Damen uit 2020, over een tot slaaf gemaakte vrouw op een Surinaamse plantage.

Maarten van Hinte Beeld Els Zweerink

Van Hinte begon zijn carrière als rapper in de Amsterdamse hiphopscene. Halverwege de jaren tachtig sloot hij zich aan bij De Nieuw Amsterdam (DNA), het 'multiculturele gezelschap' van Rufus Collins en Henk Tjon. In 1992 richtte Van Hinte, samen met zijn huidige vrouw Marjorie Boston, theatergezelschap Made in da Shade op. Daarmee wilden ze de werelden van theater en hiphop samenbrengen.

Volgens Van Hinte zijn er twee impliciete opvattingen over theater. 'Theater wordt vaak gezien als vrijplaats: een plek voor onderzoek, ontmoeting en vernieuwing. Dat is de opvatting die graag uitgedragen wordt.' Maar theater is ook vaak een bunker, is zijn ervaring, een in zichzelf gekeerde plek waar je schuilt voor de veranderende buitenwereld. 'Dat wordt minder vaak uitgedragen. Toch is dat voor een groot gedeelte van ons theaterveld wel de realiteit.'

Als toneelspeler bij DNA, en later bij Made in da Shade, liep Van Hinte regelmatig tegen de muren van die bunker aan. 'Dat is het bittere van pionieren: wij deden alles voor het veld, maar het werd gezien alsof we ons tegen het veld keerden, alsof we alles wilden afschaffen.'

Hoe werd er in de beginjaren op Made in da Shade gereageerd?

'Aanvankelijk nam niemand ons serieus. De eerste recensies waren gruwelijk, niemand snapte wat we deden. We maakten theater vanuit hiphop; mensen deden het af als onbelangrijk, theater voor een niche, uitsluitend voor jongeren. Wij zagen het andersom: we keken naar het veld en zagen vooral theater voor één type mens en één maatschappelijke groep. Dát is doelgroepentheater, vonden wij. Wat mij maakten was voor iedereen.

'Ook DNA werd lang niet door iedereen in het veld als volwaardig gezien. Ik herinner me collega-acteurs die zeiden: jij hóéft toch helemaal niet bij DNA te spelen? Subtekst: je bent wit genoeg om bij andere gezelschappen te spelen.'

Is er inmiddels meer waardering?

Van Hinte aarzelt. 'Er zijn dingen aan het veranderen, maar nog altijd zijn er mensen die op voorhand hele groepen diskwalificeren, bijvoorbeeld omdat hun werk zou voortkomen uit diversiteitsbeleid en dus niet interessant is.

'Tegelijkertijd, en daar hebben wij met Made in da Shade wel een voortrekkersrol in gespeeld, zijn er steeds meer makers die zich daar niets van aantrekken, die gewoon maken wat ze willen maken. Bijvoorbeeld iemand als [Cherish Menzo](#), een jonge theatermaker die nadrukkelijk werkt vanuit haar eigen bronnen en perspectieven. Al zullen er altijd mensen zijn die zeggen: ja, mooi statement, maar kunnen we het nu weer hebben over ambacht?'

Beeldend kunstenaar Brian Elstak, met wie je veel hebt samengewerkt, [noemde je onlangs](#) 'de meest onderschatte kunstenaar van Nederland', iemand die voortdurend wordt gevraagd om andermans voorstellingen te redden.

'Ik word inderdaad vaak ingevlogen in andermans processen. Redden wil ik het niet noemen, daarvoor heb ik te veel respect voor de mensen met wie ik werk. Ik ben graag een katalysator als mensen even vastlopen, maar ik ga niemand uitleggen hoe het moet.

'Ik werk graag met jonge mensen omdat ik weet: zij gaan dingen bedenken die ik nooit voor mogelijk had gehouden. Toen de hiphop opkwam, dachten veel mensen dat het een gimmick was. Een beetje lullen over andermans platen. Niet muzikaal, gaat nooit werken. Dertig jaar later zijn er volle stadions met een podium met daarop alleen twee draaitafels en Kanye West en Jay-Z tegenover elkaar. Niemand die nu nog de muzikaliteit daarvan betwijfelt.

'Dat is wat ik jonge makers mee wil geven en wat ik zelf bij Made in da Shade heb ervaren: als mensen niet begrijpen wat je doet, betekent dat meestal dat je echt iets nieuws te melden hebt.'

Diversiteit in het theater betekent volgens jou 'meer dan een beetje kleur in de pap integreren'. Is dat wat je vaak zag?

'Ja, en nog steeds. Ik heb het dan over gezelschappen die een acteur van kleur casten, of in het jaarprogramma een of twee theatermakers van kleur een beetje ruimte geven.

Overheidsfondsen hebben diversiteit als speerpunt neergezet, en die zijn maatgevend in ons theaterbestel. Maar niet iedereen vat die voorwaarde inhoudelijk op.'

Was je aanvankelijk ook sceptisch toen je werd gevraagd om *De smeekbede* te bewerken?

'Ik heb erover getwijfeld. De regisseur, Olivier Diepenhorst, ken ik goed en ik wist dat zijn interesse in ons koloniale verleden oprecht is. Dat was een voorwaarde om het überhaupt in overweging te nemen.

'Maar uit mezelf zou ik nooit tijdens de herdenking van 150 jaar afschaffing van de slavernij een grote voorstelling maken over de slavernij. Begrijp me niet verkeerd: ik ben heel blij dat het onderwerp nu al deze aandacht krijgt, maar ik ben er al heel lang op aan het reflecteren. Ik had aanvankelijk zoiets van: niet nu, niet in dit feestgedruis, want het gevaar is dat het een gelegenheidsding wordt. Iets wat netjes in het vakje 'slavernijvoorstelling in het herdenkingsjaar' belandt en daarna keurig kan worden afgevinkt.'

Waarom vond je het uiteindelijk toch belangrijk om deze voorstelling te maken?

'Ons koloniale verleden is te lang afgedaan als geschiedenis van zwarte mensen in Nederland. Maar dat is het niet. Het is de geschiedenis van Nederland, het zit in het fundament van deze samenleving. Daar moeten we over nadenken, willen we begrijpen wat de samenleving vandaag is.'

In hoeverre werkt het koloniale verleden door op hedendaagse, westerse kunst?

'De bronnen die voor mij belangrijk zijn – de Afro-Caribische cultuur, waar onder meer hiphop uit voortkomt – hebben al 150 jaar alle culturele uitingen in het Westen ingrijpend beïnvloed. Of je het nu hebt over jazzmuziek, Afrikaanse invloeden in beeldende kunst, reggae, rock-'n-roll: het is allemaal ontstaan in die trans-Atlantische driehoek. Elke hedendaagse kunstenaar is daardoor beïnvloed.

'Het moderne Nederlands is vormgegeven na de Tweede Wereldoorlog, door dichters als Lucebert en Schierbeek. Die gasten luisterden allemaal naar jazzmuziek. Hun voorbeelden in toon, klank en houding waren Charlie Parker en Thelonious Monk; dat is *straight-up* Afro-Amerikaanse, Afro-Caribische cultuur. Het is niet iets vreemds dat wordt geïmporteerd, het is het erkennen dat

vreemds dat wordt geïmporteerd, het is het erkennen dat ons bestaan onder meer ontleend is aan die wereld, die geschiedenis en die cultuur.'

En de Toneelschrijfprijs is een stap richting die erkenning?

'Het is nog maar het begin. Ik heb die prijs nu gewonnen, maar achter mij staat een wereld aan jonge makers die ook werken vanuit de hiphop. Ik ben misschien de eerste waarbij dat nu expliciet benoemd is als kwaliteit, maar ik ben zeker niet de laatste.'

De smeebede van Kobra Theaterproducties, regie Olivier Diepenhorst, t/m 15/12 (première 15/10).

Maarten van Hinte Beeld Els Zweerink

KINGS EN QUEENS

Komende winter brengt Rightaboutnow Inc. een nieuwe versie van *Kings*, een voorstelling uit 2006 van Made in da Shade, waarin onder meer Nasrdin Dchar speelde. In deze eigentijdse remake zijn alle mannenrollen door vrouwen vervangen. *De Volkskrant* [schreef](#) in 2006: 'Made in da Shade doet wat ze eerder vaak naliet. In *Kings* wordt de tijd genomen om een gegeven goed uit te werken, staat de grillige en brutale speelstijl ten dienste van het onderwerp en sluiten de vormkeuzen nauw rond de inhoud in plaats van op zichzelf te staan.'